

SVOBODNA SLOVENIJA

ARO (LETO) XXL (15)

No. (štev.) 38 39

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

20. septembra 1962

Skupni evropski trg in Jugoslavija

Med zadnjim zasedanjem predsednikov vlad tistih držav, ki sestavljajo skupnost britanskih narodov Commonwealth v Londonu, je predsednik britanske vlade MacMillan na vse mogoče načine zagovarjal in utemeljeval potreba in nujnost, da mora tudi Anglija čimprej postati član te tako pomembne svetovne gospodarske velesile. Kar odkrito jim je povedal, kakor poročamo v današnji številki na drugem mestu, da mora Anglija tudi že zaradi tega v Skupni evropski trg, da bo s svojimi industrijskimi izdelki in z ostalimi svojimi proizvodi sploh mogla tekmovali v svetu z gospodarskimi velikani — Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo.

O prednostih, ki bodo nastale za Anglijo, če jo bodo sprejeli v Skupni evropski gospodarski trg, je nedavno govoril na tiskovni konferenci tudi znani ameriški gospodarski strokovnjak dr. Franc Pick. Ob izidu svojega gospodarskega zbornika „Pick's Currency Yearbook“ je prednosti in koristi Velike Britanije od vstopa v Skupni evropski trg označil takole: „Če bo Velika Britanija sprejeta v gospodarski blok držav Skupnega evropskega trga, potem bo lahko rešila svoje težave, ki jih ima s svojo valuto. Skupni evropski trg je namreč že danes tako močna gospodarska sila, da ima večje zaloge zlata, kakor pa Združene države Amerike. Kadar pa bodo v Skupni evropski trg sprejete še Anglija, skandinavske države in Španija, potem bodo te države predstavljale gospodarski blok z več kot 300 milijoni ljudi in bo to tako velika gospodarska sila, da se z njo v svetu ne bo mogla primerjati nobena druga.“

Zato ni nič čudnega, da vse tiste evropske države, ki še niso vstopile v Skupni evropski trg, kar hite, da bi to čimprej dosegle, da bi se na ta način gospodarsko dvignile, pa tudi rešile pred krizo, ki lahko v njih nastane zaradi nemožnosti, da bi na svetovnih trgih s svojimi industrijskimi izdelki ter poljedelskimi proizvodi mogle tekmovali z izdelki Skupnega evropskega trga.

To je občutilo že več držav. Zlasti tiste, ki se prištevajo med takozvane neopredeljene odnosno nevtralne države, kot n. pr. sedanja komunistična Jugoslavija, ki jo je začel Skupni evropski trg spodbirati že tudi iz azijskega in afriškega trga, kamor je v glavnem pošiljala izdelke svoje industrije. Zaradi tega je jugoslovansko gospodarstvo začelo v težek položaj. Pojavlja se vprašanje: Kam z izdelki industrijskih obratov, ki so jih v prejšnjih letih usklajevali po vsej državi in so jih prepolna skladišča. Komunistični blok držav ji ne more izdatno pomagati, ker ga Sovjetska zveza izkorišča sama še naprej, zato so morali sedanji jugoslovanski komunistični veljaki tudi glede Skupnega evropskega trga spremeniti svoje dosedanje mnenje in stališče. Doslej smo bili navajeni iz Beograda navadno čuti neprestano zmerjanje Nemcev in Francozov, zlasti Adenauera in De Gaulleja so imeli v želodcu, da s Skupnim evropskim trgov znova vstaja obnoven pruski militarizem, da svetovna buržoazna kapitalistična reakcija hoče z njim gospodarsko zaslužiti zlasti male države v svetu, da s Skupnim evropskim trgov ustvarja zmedo in motnje v svetovnem gospodarstvu in podobno. Sedaj pa vidimo, da so razmere v svetu tudi jugoslovanske komunistične veljake prisilile, da so tudi oni morali začeti bolj trezno presoditi Skupni evropski trg, njegov vpliv in njegovo gospodarsko ter politično moč. To potrjuje pisanje beograjskega jutranjega dnevnika „Politika“, ki je zapisala, da Skupni evropski trg „ni nekaj, kar bi morali brez pomislekov zavreči, ampak dejstvo, ki ga je treba vzeti v resno razmotrivanje“.

V zvezi s takim pisanjem beograjske „Politike“ o Skupnem evropskem trgu, iz Beograda še poročajo, da namerava Titova vlada v najkrajšem času poslati v Bruselj posebno komisijo, ki naj bi pri merodajnih činiteljih Skupnega evropskega trga poizvedela za možnosti in načine, kako bi se tudi sedanja Jugoslavija s svojim gospodarstvom in industrijo navezala na Skupni evropski trg.

Kuba pred ZN

V skupščini ZN, ki je pretekli teden začela zasedati v New Yorku, je prišlo takoj v začetku do prvih besednih obračunavanj med sovjeti in Amerikanci zaradi Kube. Čeprav razprava o Kubi ni bila na dnevnem redu, se je tega problema dotaknil ameriški delegat Stevenson ter je poudaril, da „kubanska vlada z moralno in dejansko pomočjo od zunaj vodi prevratne kampanje proti svojim sosedom na zahodni polobli.“

Na to obtožbo je takoj odgovoril kubanski delegat, ki je obtožil Stevenson, da je laniško leto „pred to isto skupščino zanimal ameriško sodelovanje pri invaziji na Kubo, pa ga je Kennedy sam postavil na laž, ko je takoj nato priznal ameriško sodelovanje s kubanskimi napadalci.“

Kubanskemu delegatu je nato prišel na pomoč še sovjetski delegat Gromiko, ki je zagrozil, da bo ameriški napad na Kubo izzyal sovjetski odgovor in s tem tretjo svetovno vojno. ZSSR da ima prav tako močna uničevalna sredstva, kakor jih imajo kapitalistične države.

Gromiku je nato znova odgovoril Stevenson in izjavil: „Tisto in ne bomo izvajali napadalnih akcij na tej polobli. Toda prav tako ne bomo tega dovolili drugim. Nevarnost za mir na Kubi ne prihaja iz ZDA, pač pa iz ZSSR. Nevarnost izhaja iz izrednih in nepotrebnih pošiljk orožja in vojaškega osebja iz ZSSR na Kubo. To je tuja vojaška intervencija, ki postaja resna za zahodno poloblo.“

MacMillanovi napor za vstop Anglije v SET

V sredo, 19. t. m., se je v Londonu končalo zasedanje predsednikov britanskega Commonwealtha z MacMillanom, na katerem so razpravljali o vprašanju vključitve Anglije v Skupni evropski trg — SET.

Proti vključitvi Anglije v Skupni evropski trg so nastopali predvsem predsedniki kanadske, avstralske, indijske in novozelandske vlade. Kanadski predsednik Diefenbaker je postavil protipredlog, po katerem naj bi zahodne države sklicale množično trgovsko konferenco, na kateri naj bi znižale medsebojne tarife in pospešile medsebojno trgovanje.

Toda MacMillan je vztrajno odbijal protipredloge commonwealthskih predsednikov in zagovarjal nujnost vključitve Anglije v Skupni evropski trg.

Končno so predsedniki oklevaječe priznali Angliji pravico vstopa v Skupni evropski trg, toda so istočasno opozorili MacMillana, naj stori vse, da se zaradi tega ne bi razbil Commonwealth.

Prav tako so dosegli od MacMillana zagotovilo, da se bo Anglija v svojih pogajanjih s Skupnim evropskim trgov trudila doseči najboljše pogoje za Commonwealth, ko bo znova poslala svojo delegacijo na konferenco v Bruselj.

MacMillan je tako dobil prvo, čeprav ne povsem zmagovito bitko s Commonwealthom. Sedaj ga čaka še borba s svojo konservativno stranko

Ben Bellove „volitve“

Pretekli četrtek, 20. t. m., so imeli v Alžiru prve splošne volitve, odkar je ta dežela postala samostojna država. Vodja nove države, levčarski Ben Bella, je dovolil samo eno kandidatsko listo, tako da prebivalstvo ni imelo izbire. Glasovali so lahko samo z „da“ ali pa se vzdržali glasovanja. Kandidati za 196 članski parlament so bili samo njegovi pristaši, tako da opozicija ni imela prilike pokazati svojo moč.

Za Ben Bellove kandidate je po uradnih podatkih glasovalo ok. 70% volilcev. Vpisanih glasov je bilo 6,4 milijona. Med kandidati je bilo tudi 56

francoskih naseljencev ter se je novi parlament prvič sestel prejšnji terek. Na tem zasedanju je parlament imenoval Ben Bello za predsednika redne alžirske vlade. V vlado je Ben Bella privzel tudi enega francoskega naseljence.

Proti Ben Belli in njegovim načrtom nastopajo gverilci village št. 4, katerih vodje so proglasili volitve za neveljavne, ker Ben Bella ni dovolil kandidirati opoziciji. Gverilci gospodarijo nad srednjim delom Alžira in imajo zasedene postojanke tudi okoli glavnega mesta Alžira.

Nova gonja proti veri v ZSSR

V ZSSR so začeli z novimi poostrenimi napadi na vero in vernike, ker se bliža začetek vatikanskega vesoljnega zbora, ki bo imel vpliv tudi na rusko pravoslavno cerkev.

Prejšnjo sredo je Vseruski sindikalni svet objavil ukaz, po katerem bodo morali sovjetski sindikati takoj začeti z organiziranjem mitingov, televizijskih programov in gledaliških nastopov in „kjer bo potrebno, tudi hoditi od hiše do hiše“, da „bomo izkoreninili vero v Boga“.

Sovjetski delavski sindikati so v ZSSR imeli vedno kot eno svojih glavnih nalog borbo proti veri, toda zlasti v zadnjih mesecih so od svojih najbolj zagrizenih članov dobivali poročila, da število vernikov narašča, zlasti med mladino.

Sovjeti so od svojega prihoda na oblast neprestano zatirali pravoslavno in katoliško Cerkev v Rusiji, vendar se

Osnutek nove jugoslovanske ustave

O novem načrtu jugoslovanske ustave, ki jo tozadevna komisija pripravlja že skoraj dve leti, je ameriška tiskovna agencija pred dnevi objavila naslednje podatke:

Jugoslovanska vlada je predložila beograjskemu parlamentu nov načrt zvezne ustave, po katerem bo Tito ostal do svoje smrti jugoslovanski predsednik, prav tako pa bo priznana tudi osebna lastnina.

O načrtu, ki ga je predložil Edvard Kardelj, bo parlament razpravljati ter ga nato predložiti javnosti v debato.

Po načrtu bo vsak naslednji predsednik mogel kandidirati samo dvakrat za dobo štirih let, razen Tita, ki bo ostal predsednik do svoje smrti.

Vendar pa bo po novi ustavi ločeno predsedstvo vlade in predsedstvo repub-

like. Tito je sedaj obojni predsednik, poleg tega je pa še vrhovni poveljnik svojih oboroženih sil.

Po novi ustavi bo zagotovljena pravica do dediščine in do zasebne lastnine, vključno stanovanja, hiše in zemlje do največ 24 arov. Toda država bo imela vsa kontrolo nad vsemi proizvodnimi sredstvi.

Po novi ustavi se Titova Jugoslavija ne bo več imenovala 'ljudska', pač pa 'socialistična' republika, tako da bo njen naslov: Federativna socialistična republika Jugoslavija.

Načrt nove ustave tudi predlaga razbitje parlamenta v pet zbornic: federalno, gospodarsko, kulturno-vzgojno, za javno zdravje in politično-upravno. Poslanci ne bodo smeli biti izvoljeni za dve zapovrstni dobi.

I Z T E D N A V T E D E N

Predsednik perujske vojaške vlade general Perez Godoy je v radijskem govoru podal pregled dosedanjega dela vlade. Povedal je, da je vlada že pripravila nov volilni zakon, po katerem bodo volitve prihodnje leto. Trenutno ga imajo v preučevanju politične stranke. Glede bodočih volitev je zagotovil, da bodo popolnoma svobodne, da bo res lahko prišlo do izraza pravo razpoloženje naroda.

Nova brazilska vlada, ki ji predseduje Hermes Lima, je začasna in bo ostala na oblasti samo do prihodnjih volitev, t. j. do 7. oktobra t. l.

V republiki El Salvador je poslanska zbornica sprejela zakon, ki predvideva stroge kazni za komuniste in njihovo prevratno delavnost. Izdane protikomunističnega zakona so pospešili sami komunisti z vedno pogostejšimi atentati in terorističnimi dejanji.

V Boliviji je vlada objavila, da je odkrila v vojski in policiji zaroto, ki je imela namen zrušiti sedanji režim. V San Franciscu je zgorela znamenita katedrala Matere božje. Požar je bil podtaknjen. Škodo cenijo na 2 in pol milijona dolarjev.

V ZDA so politični nasprotniki predsednika Kennedyja vrgli v javnost novico, da se je Kennedy, čeprav katoličan, dvakrat cerkveno poročil in sicer najprej s trikratno ločenko Izabel Malcolm, ki je sedaj poročena z nekim bogatašem Shelvinom, pozneje pa s sedanjo ženo Jaqueline. Iz Bele hiše so uradno zanikali resničnost novice ter objavili, da se je predsednik Kennedy doslej poročil samo enkrat in sicer 12. septembra 1953 s sedanjo ženo Jaqueline Bouvier.

„Komunizem predstavlja nevarnost za svobodo tiska,“ zatrjuje SIP (Sociedad Interamericana de Prensa — Medameriška družba za tisk) v resoluciji, ki je bila sprejeta na zborovanju te ustanove v mestu San Juan v Puerto Rico.

General De Gaulle je prejšnji teden v radijskem govoru francoskemu narodu napovedal, da bo v času enega meseca izvedel ljudsko glasovanje o spremembi ustave v tem smislu, naj bi v bodoče predsednika republike ne volil več volilni kolegij, v katerem ima glavno besedo parlament, ampak ljudstvo samo s tajnim in neposrednim glasovanjem. V parlamentu so skoro vse stranke nastopile proti De Gaullovemu predlogu. Izjavljajo, da predsednik z njim hoče samo oslabiti vpliv in pomen parlamenta.

Pariški list „Le Figaro“ pravi, da ima zaupno poročilo iz Poljske o novem nastopanju komunistov proti katoličanom, ki se kaže v zapiranju samostanov, ki so v razpuščenju raznih katoliških ustanov.

V Valenciji v Španiji imajo 21. socialni teden. Na njem razpravljajo o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s pode-

željem in poljedelstvom. Tako razmotirajo in kritično presojajo razvoj španskega poljedelstva v zadnjih 25 letih, o vseh možnostih njegovega razvoja, o dvigu življenjske ravni ljudstva na kmetih, o zbolšanju socialnega položaja kmečkega ljudstva in delavstva, o graditvi sodobnih zdravih hiš in modernih hlevov, o Skupnem evropskem trgu in o verjetni španski vključitvi vanj. Vse to pa pod vidikom krščanskega socialnega nauka, ki je obsežen v zadnji papeški socialni okrožnici Mati in Učiteljca.

Vatikanski varnostni organi so v baziliki sv. Petra odkrili dve zažigalni bombi, ki bi lahko povzročili požar. V tej baziliki bo v začetku prihodnjega meseca začel zasedati vatikanski vesoljni zbor.

Papež Janez XXIII. je za vodstvo in ureditev dela cerkvenega koncila, ki bo začel zasedati v Rimu 9. oktobra, imenoval 10 uglednih cerkvenih dostojanstvenikov. So to: buenosajreški nadškof in kardinal Anton Caggiano, Evgenij Tisserant, dekan svetega kolegija kardinalov, Achile Lienart, škof v Lillu v Franciji, Ignacij Gabriel Tapponi, patriarh antohijski, Norman Thomas Gilroy, nadškof v Sydneyu, Francis Spellman, nadškof v New Yorku, Enrique Pla y Daniel, nadškof v Toledu, Josef Frings, nadškof v Kölnu v Zah. Nemčiji, Ernest Ruffini, nadškof iz Palerma in Bernard J. Alfrink, nadškof iz Utrehta.

Med Indijo in Tibetom je prišlo do ponovnih spopadov med indijskimi in kitajskimi komunističnimi stražami. Kom. Kitajska je zaradi teh incidentov, ki jih povzročajo kom. Kitajci sami, obtožila Indijo, češ, da na meji ustvarja nevaren položaj, ki lahko vsak trenutek sproži vojno.

V Beogradu se mudi na desetdnevem uradnem obisku predsednik ZSSR Brežnjev.

Franco je izdal odredbo, po kateri bo španski tisk lahko malo svobodnejši. Zadihal. Mogel bo namreč že objavljati tudi take uvodnike, za katere ne bo nujno, da bi se morali strinjati z vladno politiko.

Predsednik grške vlade Konstantin Karamanlis je za zunanepolitično smer Grčije, ki je kot znano članica zahodnoevropske obrambne skupnosti, dobil močno zaupnico v parlamentu. Nezaupnico njegovi vladi so predlagale sredske in filokomunistične opozicijske skupine. Karamanlis je v svojem govoru napadel Hruščeva zaradi njegovih zadnjih govorov in groženj ob njegovem obisku v Bolgariji ter naglašal, da se jih Grčija niti malo ne boji, kajti „strah je najslabša oblika suženjstva“.

Pakistan je izrazil obžalovanje nad dejstvom, da je severnoameriška vlada znižala pomoč tej državi, ki je za Ameriko v njenem obrambnem sistemu zelo važna.

SLOMŠKOV DAN 30. 9. RAMOS MEJIA, CASTELLI 28

REVOLUCIJA V ARGENTINI

V Argentini smo imeli prejšnji teden znova žalostne dogodke. Med dvema skupinama v vojski je prišlo do oboroženih spopadov in tokrat te v zadnjem času tako pogoste vojaške krize niso dobile že klasične „argentinske rešitve“, t. j. da pride v najbolj usodnem trenutku do mirne poravnave medsebojnih sporov v vojski ter je prejšnji teden po buenosaireskih ulicah tekla kli, pokali so topovi, nastopali tanki, regljale strojnice, vojaška letala pa z nizkimi poletji pričala, da smo bili sredi pravega vojnega stanja.

Hvala Bogu, da je bratomorni boj kmalu ponehal in da se ni razvnel v pravo državljansko vojno, ki bi imela nedogledne posledice in nihče ne ve, kdaj in kako bi se nehala. Sedaj pa je že vse končano. Dežela je dobila znova mir in red, ki ga tako silno potrebuje za obnovo svojega gospodarskega življenja.

Stara nasprotnika v vojski

V argentinski vojski si stojita nasproti že dalj časa dve skupini: tkzv. legalisti in golpisti t. j. prevratniki, ali kakor jih dostikrat nazivajo tudi „gorile“.

Legalisti — v zadnji vojaški krizi so se imenovali tudi — modri — azul — so za ohranitev zakonitosti. So za sedanjo vlado, za izvedbo njenega političnega načrta in za čimprejšnjo povrnitev v pravo ustavno in demokratično življenje, z izvedbo svobodnih volitev. Golpisti — gorile — sedaj se imenujejo, tudi „pobarvani — colorado“ — so po odstavitvi dr. Frondizija imeli skoro vedno absolutno oblast v vojski in so diktirali predsedniku republike svoje poglede tudi za reševanje političnih vprašanj. Legalisti so jim očitali, da je predsednik njihov ujetnik, da ne more svobodno odločevati in da tudi ni gotovo, če ga bodo držali do konca. Nekateri so celo zatrjevali, da tudi ne mislijo resno, z izvedbo vladnega političnega načrta, t. j. izvedbo svobodnih volitev prihodnje leto, ampak, da mislijo le igrati novo vojaško diktaturo za več let in šele nato razpisati volitve. Znani so tudi po odločnem nastopanju proti peronistom. So seveda tudi proti komunistom.

Proti peronistom so prav tako legalisti. Samo njihovo nastopanje proti njim se razlikuje od stališča golpistov. Legalisti so za pomirjenje, so za iskanje sožitja, ne pa za preganjanje. Ni govora, da bi kdo pri njih mislil na vrnitev Peronovega režima. Saj je znano, da so sodelovali pri njegovem zrušenju leta 1955.

Vse dosedanje krize v vojski so povzročali tkzv. prevratniki, legalisti, so pa branili vlado. Po končanih sporih so voditelji golpistov dobivali nove visoke položaje, legaliste so pa prestavljali z vojnih položajev na manj pomembne. To je bilo vidno zlasti po zadnjem uporu v vojski meseca avgusta, ki ga je povzročil general Toranzo Montero. Po tem uporu so golpisti dobili v svoje roke državno tajništvo za vojsko, glavno poveljstvo v vojski in mesto šefa generalštaba. S teh položajev so odstranjevali vse vplivnejše vojaške poveljnike v Bs. Airesu, ki so simpatizirali z legalisti. Tako je bil odstavljen ravnatelj višje vojaške akademije gral. Peralta, v Campu de Mayo, ki je v Argentini največje in najpomembnejše vojaško središče s številnimi vojaškimi ustanovami 30 km od Bs. Airesa, dva vplivna generala Julio Alsogaray in gral. Pistarini, polkovnik Lanuse pa je bil kaznovan z zaporniškim 30 dni, ker je v govoru na proslavi osvobodilne revolucije zatrjeval, da stoje vojski na stališču, da se mora sedanje stanje čimprej zaključiti s povrnitvijo v popolno ustavno stanje. Ravno te premostitve, odnosno odstavitve visokih vojaških funkcionarjev-legalistov so nerazpoloženje med častniškim zborom te skupine v vojski tako povečali, da se je spremenilo v oborožen upor.

Na čelu legalistov, ki so si — kot rečeno — nadeli ime „azul-modri“ je stopil general Juan Carlos Onganía, ob strani mu je stal zbor častnikov na čelu z generaloma Alsogarayem, bratom ministra za gospodarstvo, Pistarinijem in drugim, na vladni strani so pa bili dr. tajnik za vojsko general José Cornejo Saravia, glavni poveljnik za vojsko Juan Carlos Lorio in šef general štaba general Bernard Labayru ter glavni ravnatelj orožništva general Franklin Rawson, t. j. prejšnji prvaki skupine colorado — pobarvanih.

Začetek sovražnosti

Da v vojski vre, je bilo čutiti že precej časa. Zlasti potem, ko je tudi polkovnik Guevara objavil svoja dva

proglasa, javno pa je začelo časopisje o njih pisati prve dne prejšnjega tedna, po obisku biv. ravnatelja vojaške akademije Peralta pri dr. tajniku za vojsko, ko mu je sporočil nerazpoloženje skupine legalistov v vojski.

V torek odtlej v sredo v prejšnjem tednu sta si stali nasproti dve že povsem zgrajeni fronti obeh vojaških skupin. Campo de Mayo je objavil, da je v upor proti obstoječim oblastem na vrhu vojaške uprave. Spor se je začel zaostrevati. Predsednik dr. Guido je imel tako v vladni palači, kakor v letni rezidenci v Olivosu, neprestano sestanke z ministri ožjega kabineta, ki so ga tvorili minister za notr. in zun. zadeve, za narodno obrambo ter dr. tajniki vojaških resorov. Na enem teh sestankov so sklenili povabiti poveljnika legalističnih vojaških formacij v Campo de Mayo v predsedstvo vlade, kjer naj ga predsednik dr. Guido pozove, da položi orožje.

Ultimat generalu Onganiji

Sestanek med navedenimi osebnostmi in gralom Onganijem v vladni palači je trajal samo 20 minut. Na njem je predsednik dr. Guido med drugim izjavil: „Gospod general, ukazujem vam, da prenehate z uporom.“ Ker je dr. Guido zahteval takojšen odgovor, mu je gral Onganía odgovoril: „Sem vzel na znanje.“ Nato je hotel še spregovoriti nekaj besed v polasnilo svojega zadržanja, pa je takoj povzel besedo min. za narodno obrambo Lanus z zatrdilom, da to ni sestanek za pojasnjevanje, ampak samo za to, da general Onganía sprejme predsednikov ukaz, nakar je dr. Guido ponovil gralu Onganiji gornji ukaz-ultimat, z rokom do 21. ure v sredo, 19. sept. zvečer.

Po ultimatu

Gral Onganía je po prejemu ultimatu odšel v Campo de Mayo, kjer so se takoj začele priprave za obrambo. V okolici so začeli kopati vojaške jarkove in razporejati topove. Radijska postaja Belgrano, ki so jo zasedli legalisti, je neprestano objavljala vojaške koračnice in sporočila vojaške posadke iz Campo de Mayo z navedbo: „Habla Campo de Mayo — Govori Campo de Mayo“. Po izteku ultimata je radijska postaja Belgrano v sredo ob 21. ur objavila sporočilo poveljstva Campo de Mayo z naslednjim programom legalistov: Ohranitev sedanje vlade. Predsednik mora imeti svobodo odločanja in delovanja za izpolnitev vladnega političnega načrta. V vojaškem pogledu zahtevajo borbo za vzpostavitev discipline, zakonitosti in spoštovanja zakonov ter vojaških predpisov. Izrekajo se za spoštovanje ustavnosti, za demokracijo in za pomirjenje med narodom.

Tudi vlada je v sredo dne 19. septembra objavila, da je njena glavna naloga spoštovanje ustave, dalje je zatrjevala, da je imela in ima popolno svobodo delovanja in da bodo takoj izdani potrebni ukrepi, da bo gral Onganía prenehal z uporom.

Ukaz za nastop proti Campu de Mayo

Po izteku ultimata, ki je bil dan gralu Onganiji, je prejšnji teden v sredo zvečer vlada objavila, da je stopil v veljavo voj. načrt CONINTES in je bilo določeno skupno poveljstvo vojske, mornarice in letalstva za zadušitev upora. Poveljstvo je prevzel glavni poveljnik vojske gral Juan Carlos Lorio. Vojno letalstvo je pozneje sporočilo, da pri zadušitvi upora v vojski ne bo sodelovalo.

Tako se je začelo vojno stanje. Obe skupini sta se mrzično pripravljali na spopad ne samo v Bs. Airesu, ampak po vsej državi. Položaj je postal vedno bolj napet. V četrtek — 20. septembra — je dr. podtajnik za vojsko gral Caro dal ostavko, odšel v Campo de Mayo in se pridružil legalistom; iz ZDA se je pa vrnil min. za gospodarstvo ing. Alsogaray.

Posredovanje za preprečitev prelivanja krvi

Sprito tako zapletenega položaja — iz notranjosti so že bili na poti proti Bs. Airesu oddelki vojske obeh skupin — so nastopili posredovalci. Zlasti nemoren je bil min. za gospodarstvo ing. Alsogaray, ki je hodil iz Campo de Mayo v vladno palačo in posredoval ter iskal možnosti za mirno rešitev spora. Nastopili so kot posredovalci tudi predsedniki raznih gospodarskih ustanov, vojaški provikar msgr. Victorio Bonamin, generalni vikar buenosaireske nadškofije msgr. Rocca, in sredi bojev v soboto so radijske postaje oddajale

tudi osebno brzojavno, prošnjo samega papeža Janeza XXIII. Oglasil se je tudi biv. predsednik vlade osvobodilne revolucije gral Aramburu in rotli, naj za nobeno ceno ne pride do prelivanja krvi. Na obe strani v vojski so pošiljali prošnje matere sinov, ki so v vojaški službi, naj jih ne pošiljajo v smrt.

Med tem so se pa priprave va vojaške spopade nadaljevale. Poveljstvo vojnega letalstva je objavilo najprej opozorilo, da bo sestrelilo sleherno letalo, ki bi se dvignilo v zrak brez predhodnega obvestila tega poveljstva, nato pa tudi zatrdilo, da se bo borilo na strani Campo de Mayo „do zadnjih posledic“.

Sestanki in razgovori v vladi in Campu de Mayo so trajali neprestano naprej. Podnevi in ponoči.

V petek — 21. septembra — malo pred peto uro zjutraj, je prišlo do rešitve. V vladni palači so bili zbrani ministri „ožjega kabineta“, min. za notr. zadeve dr. Adrogué, za zun. zadeve dr. Carril, za narodno obrambo Lanus, državni tajniki oboroženih sil: za vojsko gen. Cornejo Saravia, za mornarico Clement, za letalstvo brigadir Silveyro Rojas in poveljnik vojaških sil iz Campo de Mayo.

Predsednik republike dr. Guido jim je predal pismeno ostavko, češ, da ne more prevzeti odgovornosti za prelivanje krvi. Navzoči ostavke niso sprejeli. Nadaljevali so posvete in prišli do sporazumne rešitve, ki je temeljila na ostavki dr. tajnika za vojsko gral Lorieja Saravie. Sklenjeno je bilo nadalje, da sta glavni poveljnik vojske gral Lorio in šef generalštaba gral Labayru spodostavljena. Tako dr. tajnik za vojsko gral Cornejo Saravia, kakor gral Onganía kot poveljnik Campo de Mayo pa morata izdati takoj povelje za vrnitev vojaških edinic v vojašnice.

Grala Lorio in Labayru iz skupine „colorado“ odrekata pokorščino

Glavni poveljnik vojske gral Lorio in šef generalštaba gral Labayru spoznava za mirno rešitev spora na gornji osnovi nista priznala in sta vztrajala naprej pri pripravah za vojaški spopad s četami „modrih“ iz Campa de Mayo. S tem se je položaj v osnovi spremenil: Omenjena grala na vladni strani, ki sta dotlej branila nastopanje vlade, sta postala upornika, legalisti, ki so v začetku bili v upor proti vladi, so pa postali zopet to, kar so bili poprej: zagovorniki ustavne vlade in zakonitosti.

Zaradi trmoglavosti omenjenih dveh generalov se je v petek položaj tako nevarno zaostрил, da vsak trenutek lahko pride do medsebojnih spopadov in bojev. Predsednik republike dr. Guido je bil zaradi napovov zadnjih dni in zaradi nespečnosti telesno tako izčrpan, da je tega dne na enem sestanku v vladni palači padel v nezavest. Ko se je opomogel, je v petek zvečer govoril po radiu.

Dr. Guido nastopa kot vrhovni poveljnik vojske

Kot vrhovni poveljnik vojske in čvar reda in miru v državi je ukazal: Takoj morajo prenehati vse vojaške operacije. Vse vojaške enote morajo takoj začeti odhajati v svoje vojašnice. Dalje je sporočil, da je sprejel ostavko dr. tajnika za vojsko grala Saravie in da je osebno prevzel začasno vodstvo dr. tajništva za vojsko. Gral Lorio je odstavljen kot glavni poveljnik vojske, gral Labayru pa kot šef generalštaba. S tem se je predsednik republike odločno postavil na stran vojaških sil v Campu de Mayo.

Ostavke ministrov

S takim zadržanjem predsednika dr. Guida niso soglašali min. za notranje zadeve dr. Adrogué, za narodno obrambo Lanus, za zun. zadeve dr. Carril ter so dali ostavke z obsodbo predsednikovega zadržanja v tem vojaškem sporu.

Zadržanje vojne mornarice

Vojna mornarica je bila na strani vlade, se pravi na strani vojaške skupine golpistov, odnosno skupine colorado. Ni pa aktivno nastopala s svojimi silami. V soboto je vojna mornarica objavila sporočilo, da smatra, da je edini izhod iz nastalega položaja v državi temeljita prenova vlade, ki naj se izvede na sestanku vrhovnih vojaških poveljnikov. Na tak sestanek je vojna mornarica povabila tudi poveljnika vojaških enot iz Campo de Mayo generala Onganía, ki je pa udeležbo na njem odklonil. Svojo neudeležbo na omenjenem sestanku je utemeljeval z dej-

OB STOLETNICI SLOMŠKOVE SMRTI

NEZADOVOLJNI PODLOŽNIKI

A. M. Slomšek

Imeniten kralj je imel veliko podložnikov, ki jih je ljubil kakor svoje otroke. Toda ljudje so živel nezadovoljno in mrmrali na dobrega kralja. Vsak je zahteval kaj boljšega in nobeden ni bil zadovoljen s svojim stanom. Kralja je bolelo srce, da jim ni mogel storiti po volji. Preobleče se v tuja oblačila, da ga niso spoznali ter gre med nje poizvedovat njih želje. Prvi si želi imetja, drugi hoče biti zlahten gospod, tretji misli brez vsega dela srečno živeti, četrtri bi se po volji oženil, peti bi rad prav dobro jedel in pil, na več je pa takih, ki žele, da bi ne bilo ne gosposke in ne davkov. Kralj si zapiše razne želje podložnikov in sklene, da jim ugodí po volji.

Prvemu podari veliko kmetijo in toliko denarja, da si lahko omisli vsega, česar koli poželi. Drugega postavi za gospodarja svoje graščine. Tretjemu kupi lepo hišo, in mu preskrbi vsega, s čimer se lahko dan na dan dobro gosti. Četrtemu pomaga, da se oženi. Za petega naroči, da so mu dajali živeža in obleke, kolikor in kar sam hoče, ne da bi za to kaj delal. Ostalim odloči lep kos dežele, da si razdele zemljišča in posestva brez vsake gosposke, da jim ne bo treba plačevati davkov. Sedaj si mislijo, da so srečni, kajti vsakemu se je zgodilo po volji.

Je li pa bilo tudi res tako?

Bogati kmet nima pokoja noč in dan. Družina ga jezi in dva zločesta hlapca mora odpraviti sredi leta. V jezi pobegneta k razbojnikom, ki pridejo, zvežejo gospodarja in ga opleni, poslednjič pa zapalijo še hišo, da sirota zvezan zgori. Drugi, postavljen za gospodarja, se prevzame in ravna s svojimi podložniki tako grdo, da ga vsi črtijo. Nekoliko surovežev ga ponoči pričaka in tako pretepe, da umrje v velikih bolečinah. Tretji brez vse mere je in pije, pa tudi hitro zbolí. Prenapije se, pade pijan po gredah in si zlomi zatilnik. Četrtri ima sicer vrlo, pa silno hudobno ženo. Noč in dan se ujedata in tepeta, tako, da si želi smrti. Peti brez vsega dela dobro živi, toda dolg čas mu je, da ne ve kaj začeti. Gre zopet sam prosit dela. Šesti, ki so bili brez vse gosposke, so najnesrečnejši. Pri delitvi zemljišč so se že začeli klati in si delati silo. Požigajo si hrame in ugonobili bi se bili, ko bi jim ne bil dal usmiljeni kralj pravičnega, pa tudi stroge gosposke. Ne žele si več biti brez gosposke in radi plačujejo davke.

Tako ni srečen v nobenem stanu, komur se vse godi po volji. Vsak stan ima svoje veselje, pa tudi svoje trpljenje. Človeka osrečita le dve reči: zvestoba in ljuba zadovoljnost. Zvestoba je prave sreče mati, zadovoljnost pa varuška. Kdor, zvesto izpolnjuje dolžnosti svojega stanu in vzame za dobro, kar mu da Bog, pri tem je prava sreča doma.

stvom, da so na dnevnem redu vprašanja, ki spadajo izključno v delokrog predsednika republike, razen tega pa da tudi ne more sodelovati na sestanku, na katerega sta povabljena grala Lorio in Labayru, ki ju je predsednik odstavil ter sedaj ne moreta ničesar predstavljati.

Vojna mornarica je tudi objavila, da je predsednik dr. Guido admiralom dal ostavko na svoj položaj. To sporočilo vojne mornarice je predsedstvo vlade kmalu nato odločno zanikalo z zatrdilom, da predsednik dr. Guido ni odstopil in da v sedanjih okoliščinah tudi ne misli ostopiti.

Prav tako je vojna mornarica objavila v sporočilu, da si je prizadevala, da bi preko vlade dosegla pomirjenje v vojski, da pa ni uspela. Zato vojna mornarica obtožuje predsednika ter mu očita, da je za sedanje stanje v vojski odgovoren predsednik. V poročilu vojne mornarice je bila tudi ugotovitev, da izgleda, da je vse, kar se sedaj v Argentini dogaja, del preiščljivega načrta, da se ustvarja kaos, da bi se potem država predala komunizmu kakršnekoli oblike ali ekstremizmu. Povedano je bilo tudi v sporočilu, da je dr. tajnik za mornarico odstopil.

Odločen poseg vojnega letalstva

Vojno letalstvo v Argentini je navadno vedno solidarno z vojsko. Vsaj doslej je bilo tako. To se je pokazalo tudi v zadnji vojaški krizi. Ko je vlada predsed. dr. Guida prejšnji teden v sredo objavila po izteku ultimata, izdane poveljniku Campo de Mayo gralu Onganiji, da mora do 21. ure tega dne prenehati z uporom, sile „modrih“ pa nanj niso pristale, je bilo za zadušitev upora določeno tudi vojno letalstvo. Toda poveljstvo vojnega letalstva je takoj objavilo, da pri zadušitvi upora v vojski ne bo sodelovalo. V četrtek in petek je bilo vedno bolj vidno, da se bo postavilo na stran modrih v Campu de Mayo. To se je tudi zgodilo, ko je prejšnji petek objavilo v vojaškem poročilu, da se je postavilo na stran Campo de Mayo in se bo borilo na strani „modrih“ do „zadnjih posledic“. V bojih v soboto je vojni letalstvo res sodelovalo ter je odločno posegalo vanje in je z letali na raketni pogon z nizkimi ustrahovalnimi poletji nad vojaškimi enotami „pobarvanih“ ter tudi z rafali iz strojníc ubilo moralo vojaštva, ki je bilo na strani golpistov. Vojno letalstvo je napadlo v mestu San Antonio de Padua tudi kolono vojaštva, kio ga „prevratniki“ z letali pripeljali iz Córdoba na področje Vel. Bs. Airesa. Pri tem so strelili iz strojníc zadeli potniški vlak železnice Sarmiento. Bilo je pet mrtvih in več ranjenih.

Vloga radijskih postaj

Na razvoj in zaključek zadnje vojaške krize v Argentini, ene najtežjih, kar jih je doslej bilo v tej državi, so

mного vplivale tudi oddaje radijskih postaj.

Radijsko postajo Belgrano — njeni oddajni prostori so v bližini Campa de Mayo — so v prejšnjem tednu že v noči od torka na sredo zasedli vojaški oddelki „modrih“. Od tedaj naprej je bila ta postaja „uradna“ postaja „modrih“. Neprestano je oddajala — podnevi in ponoči — vojaške koračnice in vojaška poročila poveljstva Campo de Mayo.

Vojaški oddelki „modrih“ so kmalu zasedli v Buenos Airesu tudi radijski postaji Municipal in Državno radijsko postajo. Tako so potem že tri radijske postaje oddajale vojaška poročila in pozive prebivalstvu vojaških sil v Campu de Mayo. Ostale radijske postaje v Bs. Airesu — Splendid, Mitre, Portefa, Mundo, Excels'or, so prve dni sovražnosti med „modrimi“ in „pobarvanimi“ oddajale poročila vladne strani, zlasti poveljstva za zadušitev upora v Campu de Mayo. Pozneje so te postaje začele oddajati tudi poročila poveljstva Campo de Mayo, zlasti potem, ko so vojaške edince na strani Campo de Mayo in vojno letalstvo vedno bolj uveljavljale svoj vpliv in moč. Izključno za propagando in za objavljanje vojaških poročil vojaških skupin „colorado-pobarvanih“ je bila radijska postaja Province Buenos Aires v La Plati. Je pa morala kmalu umolkneti, ker jo je bombardiralo vojno letalstvo in uničilo njene oddajne naprave.

Boji sredi Buenos Airesa

Sobota — 22. septembra popodne — je bil tisti usodni dan, ko je po buenosaireskih ulicah tekla kri. Do bojev je prišlo na treh mestih: Na Trgu Constitución, odkoder gre železnica Roca proti jugu države, v parku Chacabuco in v parku Avellaneda, ki je samo en kilometer oddaljen od Slovenske hiše v Bs. Airesu. Vsak si lahko predstavlja, kakšno je bilo razpoloženje ljudi v teh krajih eredi vojaških skupin s tanki, topovi, strojnícami in oklepnimi vozili ob neprestanem pozivanju vojaških poveljstev obeh skupin, naj se civilno prebivalstvo nemudoma izsili, ker so dotični kraji proglašeni za „vojaška področja“ in vsak trenutek lahko pride na njih do bojev.

To se je tudi zgodilo v sobotnih poldanskih urah. Radijske postaje so neprestano objavljale ukaze predsednika republike, da morajo med vojaškimi skupinami takoj prenehati sovražnosti, da sta grala Lorio in Labayru odstavljena, razen tega gljivlj in presunljiv pozv v vojaškega provikarja msgr. Bonamina ter očetovsko zaskrbljene prošnje samega papeža Janeza XXIII., med tem, ko se je sprožil vojaški stroj in so se začeli boji. Naprej na Trgu Constitución, nato v parku Chacabuco in nazadnje v parku Avellaneda. Nastop motoriziranih oddelkov iz Campo

Novice iz Slovenije

V Jugoslaviji so dopolnili dosedaj veljavne carinske predpise v tem smislu, da sedaj spadajo v osebno prtljago turistov tudi fotografski aparat, gramofon z ustreznimi ploščami, magnetofon, tranzistor in športni rekviziti razne vrste. Zato teh predmetov v bodoče ne bo treba več vpisovati v carinsko prijavo. Doslej je veljala za osebno prtljago le obleka, obutev, predmeti osebne higiene in živila v količinah, potrebnih za potovanje. Novost v sedaj veljavnih carinskih predpisih je tudi ta, da mora carinsko prijavo predložiti samo tisti inozemec, ki ima s seboj večje število predmetov, kakor je predvideno za njegovo osebno prijavo.

V Jugoslaviji imajo sedaj tudi prvi rudnik kamene soli, v katerem pridobivajo sol na rudarski način. Je to rudnik kamene soli v Tušnju pri Tuzli. Doslej so pridobivali sol v Jugoslaviji samo z izparevanjem slane vode, bodisi v Kreki, kakor tudi v morskih solinah.

Z novo rotirno pečjo v trboveljski cementarni se bo proizvodnja cementa v tem obratu letno dvignila na 180.000 ton, t. j. 70.000 ton več kot doslej.

Bengalski pesnik S. Chatterjee, profesor na univerzi v Kalkuti, je prevedel v bengalsko večji izbor Prešernovih pesmi, pa tudi pesmi drugih slovenskih pesnikov in sicer za bengalsko antologijo svetovne poezije. Pesmi je vzel iz knjige, ki jo je pripravil prof. Janko Lavrin z naslovom „The Parnassus of a Small Nation“, izšla pa je leta 1957 istočasno v Ljubljani in Londonu.

Smrt pisatelja Franca Saleškega Finžgarja, o kateri smo v Svob. Sloveniji svoj čas poročali, so narodu sporočili iz osmrtnicami v ljubljanskih listih naslednji: Ana Finžgar v imenu sorodnikov, Ciril-Metodijsko društvo katoliških duhovnikov LR Slovenije, Fric France, župnijski upravitelj v Trnovem, Svet za kulturo in prosveto LR Slovenije, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Društvo Slovenskih književnikov, Odbor Slovenske matice in Uprava Slovenskega narodnega gledališča — ravnateljstvo drame in ravnateljstvo opere, — Ljubljansko „Delo“ z dne 3. junija je o njegovi smrti prineslo tele vrstice pod datumom 2. junija: „Davi, nekaj minut pred drugo uro, je umrl na svojem domu v Dobrilovi ulici slovenski pisatelj in član Slovenske akademije znanosti in umetnosti Fran Saleški Finžgar v dvaindevdesetem letu starosti. Pokojnik je bil že dlje časa težje bolan. Za svojim uglednim članom bo imelo Društvo slovenskih književnikov žalno sejo, prav tako bo imela žalno sejo Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Pogreb pisatelja bo v ponedeljek.“ Poleg teh skromnih vrstic je list objavil tudi Finžgarjevo sliko.

Poročilo o Finžgarjevem pogrebu, ki so se ga udeležile velike množice ljudstva, je pa isti list objavil v številki z dne 5. junija. Tudi to poročilo je za

moža z ozirom na mesto, ki ga zavzema v slovenski literaturi, zelo skopo. V njem list sicer priznava, da se je „danes (4. junija) popoldne poslovila na ljubljanskih žalah od pokojnega pisatelja F. S. Finžgarja velikanska množica, pove, da so bili na žalah „stari in mladi, ljudje iz cele vrste generacij, ki so poznali tega klenega moža in njegovo delo“, ki so se zvrstili v dolge in goste kolone pogrebcev, med katerimi so bili poleg sorodnikov tudi zastopniki republiškega sveta za kulturo in prosveto, kulturnih ustanov in društev ter zamejskih Slovencev.“ Nato poročalec pove, da se je potem, ko so krsto položili na katafalk, od umrlega slovenskega pisatelja prvi poslovil s spominskim govorom pisatelj France Bevk v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti, drugi govornik je bil predsednik Društva slovenskih književnikov Anton Ingolič. V imenu Mohorjeve družbe je govoril Finžgarju v slovo pisatelj Stanko Cajncar. Z zgoščeno navedbo navedbo vsebine njegovega govora je poročilo o Finžgarjevem pogrebu v ljubljanskem „Delu“ zaključeno. Tako niti z besedico nikjer omenjeno, da je imel Finžgar kot katoliški duhovnik, slovesen cerkveni pogreb s številno asistenco duhovščine in vernikov, zlasti iz trnovske fare v Ljubljani.

V piranski ladjedelnici so pred kratim dokončali z graditvijo 950-tonske potniško-tovorne ladje „Tjempedak“, ki jo je v tej ladjedelnici naročila indonezijska vlada. Je to največja ladja, kar jih je doslej zgradila ladjedelnica v Piranu.

Iz poročila kulturno-prosvetnega sveta Jugoslavije, ki je predstavniški organ ustanov, organizacij in društev, ki delujejo na področju množičnega kulturno-prosvetnega dela, je razvidno, da so imeli v Jugoslaviji v sezonah 1952-53 72 gledališč, ki so izvedla 357 predstav, v sezonah 1960-61 se je pa število gledališč znižalo na 48, število predstav pa dvignilo na 378. V tej sezoni je tudi zelo naraslo število obiskovalcev in sicer na 1.149.000 od 800.000, kolikor jih je bilo v sezoni 1952-53.

V Beogradu imajo od Titove 70-letnice novi muzej in sicer „Muzej 25. maja“. V ta muzej so spravili vsa darila, ki jih je Tito dobil za 70-letnico svojega življenja dne 25. maja, za 50-letnico rojstva proti prejšnjim demokratskim oblastem in 25-letnico, od kar vodi komunistično stranko v Jugoslaviji.

Na višji ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru je bilo v letošnjem letu okoli 1800 slušateljev. Šola je bila ustanovljena leta 1959 ter jo vodi ravnatelj Tine Lah. Nedavno se je preselila v lastne prostore, ki so stali 292 milijonov dinarjev.

Ljubljansko Turistično društvo je imelo letos sredi julija že tradicionalno prireditev „podkovanega krapa“ na

Ljubljani. Nastopili so številni čolni in splavi. Posebna zanimivost letošnje prireditve je bila plavajoča mostiščarska stavba na kolesih.

Umrli so. V Ljubljani: Franc Tomine, upok., Francka Kadunc, roj. Meršnik, Avgust Benedičič, Viktor Mekinc, poslovodja, Helena Tomšič, Franc Habicht, upok. drž. žel., Anton Smoljan, mesarski mojster, Terezija Prešern, roj. Legat, Ivo Trebar, upok. Karel Glavan, Franc Mramor, upok., Anton Kretič, žel., Anton Kravanja, Karla Oblak, roj. Šolar, Ivan Zabkar, upok., Marija Gabrič, vdova, Gizela Kurik, roj. Wermirowski, Blaž Kerže, upok., Rudolf Novak, Vladimir Babnik, Josipna Zorič, roj. Zupančič in dr. Jože Steklara,

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Centralna manifestacija vseh Slovencev bo v nedeljo, 30. septembra, v Slomškovem domu, Castelli 28, Ramos Mejia (4 kvadre od kol. Ramos Mejia po Avda. San Martín). Ob tej priliki se bo slovenska skupnost poklonila spominu velikega škofa Slomška ob stoletnici njegove smrti. Opozarjamo, da bo začetek prireditve točno ob 11 dopoldne. Najprej bo cerkveni govor o svetniških krepostih škofa Slomška, nato pa sv. maša, pri kateri bodo peli združeni pevski zbori. Popoldanski program pa obsega: Nastop nad 300 otrok, ki bodo zapeli tri Slomškove pesmi. Sledil bo slavnostni govor: Človeška veličina Slomškova, nato pa vpriporitev igrice „Od zibel do groba“. Pri veličastnem nastopu vseh narodnih noš, vseh otroških in mešanih zborov bomo slišali Slomškovo besedo, in se nato z resolucijo priključili vseslovenski proslavi v Mariboru. Za konec bomo zapeli himno „Slovenec sem“. Začetek popoldanskega dela prireditve je ob treh popoldne. Želeli je, da bi se Slomškovega dne udeležili slednji Slovenec iz Vel. Buenos Airesa.

Slov. pevski zbor Gallus

Je pod vodstvom pevovodje dr. Julija Savellija sodeloval s koncertnim programom na proslavi 50 letnice prihoda sester reda Jezus Marija v kolegiju La Salle v Buenos Airesu v torek dne 25. t. m.

Pred odličnim občinstvom, med katerim je bil tudi apostolski nuncij, so pevke in pevci Gallusa v narodnih nošah izvajali naslednji koncertni program: Gallus „Vac nobis“, Lasso „Mantona mia cara“, Guastavino „Pueblito mi pueblito“, Schwab „Kukavica“, Osana „Bariloška romanca“, Venturini „Ptičja svatba“, Mirk „Pevski valček — Sonček moj“ in Barelles „Carnavalito“.

Za lepo podani koncertni program je številno občinstvo nagradilo Gallusove pevce z navdušenim odobravanjem.

Koncert. V soboto, 29. septembra bo v prostorih Universidad Museo Social Argentino (Corrientes 1723) koncert, v katerega prvem delu bo nastopila pianistka Mónica Cosachov, v drugem pa

lati na tem, kar želi narod, da bi se čimprej povrnili v popolno ustavno življenje. Nazadnje prosi Boga, da bi za vedno bili prepovedani bratovorniki boji.

Nariti zmagevitih legalistov

Poveljstvo Campo de Mayo jih je povedalo v komuniketu št. 150. Tule so: 1. Ohranitev sedanjega vladarja; 2. čimprejšnja vrnitev v popolno ustavno stanje; 3. princip ustavnega življenja je suverenost ljudstva; 3. izjeda volitev po sistemu, ki bo omogočil udeležbo v javnem življenju vsem slojem; 4. oborožene sile se morajo podvreči civilni oblasti, toda biti morajo vedno na straži, da se ne pojavi noben totalitarni režim. Ne s strani vlade, ne s strani opozicije. Vrnitev v preteklost, t. j. v dobo „ki je premagana“, t. j. obnova peronističnega režima, je nemogoča.

Za krivce vojaško sodišče

Zaradi zadnjih dogodkov v Argentini je zaprtih okoli 200 generalov in višjih vojaških častnikov. Med drugimi so generali Rawson, Lorio, Labayru, Elizondo in drugi. Vse bo sodilo posebno vojaško sodišče.

Zahvala grala Onganije

Zmagovalni gral legalistov general Ongan'a, novi glavni poveljnik argent. vojske je po končanih sovražnostih izrekel javno zahvalo vsem častnikom, podčastnikom in vojaštvu v vojski in letalstvu, ki so pripomogli, da se bodo razmere v vojski uredile tako, da v njej ne bo več prihajalo do tako žalostnih dogodkov kot doslej. Ta zahvala je bila objavljena v komuniketu št. 151 poveljstva Campo de Mayo.

zdravnik v Dobropolju, Aldo Vižintin v Izoli, Andrej Cyergyek v Vidoncih, Magdalena Arneš v Jaršah, Jože Remšak, uslužbenec ind. kombinata Planika v Kranju, Anton Kogoj v Izoli, Krešo Maver v Kočevju, Ignac Mavrič, delovodja v tovarni cementa in salonita v Anhovem, Ivana Rahne, roj. Bučar v Zalogu, Janez Mežnarec, upok. v Selu pri Zirovnici, Josip Poček v Piranu, Alfonz Kukovec v Ljutomeru, Viktorija Roš v Kamniku, Valetin Brezan v Mojstrani, Franjo Lukežič v Kočevju, Kristina Rehar, roj. Greiner, Ivan Čuček, žel. upok. v Središču ob Dravi, Rudolf Debelak, prof. v Kranju, Francka Kozjek, roj. Plestenjak v Logu in Matija Jalen, pos. in čebelar v Rodinah.

kvartet Finkovih. Začetek ob 18.30, vstop prost.

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Ivana Fajfarja in njegove žene ge. Nade roj. Škvarča v Ramos Mejii so dobili sinčka. Srečni družini naše čestitke.

SAN MARTIN

Zaključek krojnega in šivalnega tečaja.

Preteklo soboto je bil zaključen krojni in šivalni tečaj, ki ga je organiziral odbor Slovenskega doma v San Martinu. Tečaj je trajal 4 mesece in sta ga vodili ga. Cudermanova in ga. Mravljakova. Zaključek je bil združen s prigrizkom, ki so ga priredile hvalne učence — gospe in gospodične iz San Martina. Kulturni referent Slov. doma prof. Zupan se je ob tej priložnosti ga. učiteljicam lepo zahvalil za vodstvo tečaja, učenkam pa za vztrajno obiskovanje tečaja.

Na sestanku senmartinskega krožka SDO v nedeljo, 15. septembra sta govorila gg. Jože Jurak in Rudolf Smeruš. Sestanka se je udeležilo 23 deklet, kar je za San Martin prav lepo število.

EZEIZA

Čas bo skoraj, da se tudi mi enkrat oglasimo, da ne bomo brali zmeraj le imena: Slomškov dom, Naš dom, Slovenski dom San Martin, Berazategui, Slov. h'ša, Carapachay, Moron itd. Delavnost pa taka povsod, da je kar tekma, kdo bo preje „pod streho“ spravil večji in lepši dom in kdo bo imel več prireditelj in seveda: kdo bo tudi več v blagajno „cobral“. Vse pa za dobrobit naše slavne slovenske skupnosti. Ubogi blagajniki. Še vedno imajo zmeraj več izdatkov kot dohodkov, odborniki pa nove načrte za krasne zgradbe. Hvala Bogu, da smo Slovenci brihtni in imamo precej številne družine, tako, da zdaj „ta mladi“ tudi marsikak tisočak priložijo in pomagajo vsepovsod, kajti le tako je mogoče iti naprej.

SLOVENC I P O S V E T U

SEVERNA AMERIKA

V Chicagu je bila dne 1. avgusta v velejemski dvorani velika javna prireditev. Udeležilo se je številno občinstvo različnih narodnosti, ki so bile zastopane na mednarodnem čikaškem velejemju. Spored na kulturni prireditvi so izvajali Slovenci, in sicer pevci in pevke slovenskega pevskega zbora iz fare sv. Štefana ter plesni pari slovenske folklorne skupine pod vodstvom ge. Corine Leskovar. Z lepo naštudiranimi točkami so si Slovenci s to prireditvijo samo še povečali ugled, ki ga uživajo v tem velikem amerškem mestu.

Dr. Franc Jaklič — 70 letnik

V ZDA je 14. avgusta praznoval 70-letnico življenja znani slovenski naborni pisatelj ter Baragov in Knobleharjev življenjepisec, dr. Franc Jaklič.

Jubilant se je rodil v vasi Andol v župniji sv. Gregorija. Kot mlad kaplan se je uveljavil na eni od pastoralnih konferenc, za katero je napravil tako temeljit referat, da ga je ted. škof dr. Jeglič takoj nato poslal nadaljevat študij na teološko fakulteto v Innsbruck, kjer je po dveh letih tudi doktoriral. Po vrnitvi v domovino je deloval kot

MLADINSKI ŠPORTNI DNEVI

X. mladinski dan v Slovenski vasi v Lanusu je bil prestavljen na nedeljo, 14. oktobra. Na programu je dopoldne mladinska sv. maša, kosilo, nato pa športna tekmovanja, simbolične ter proste vaje deklet in fantov. Vsi prijatelji mladine lepo vabljeni!

Kot je splošno znano, se zaradi zadnje vojaške krize niso mogla vršiti tekmovanja, ki so bila predvidena za soboto, 22. in nedeljo, 23. septembra.

Vse športnike, posebno pa vse prijatelje športa, obveščamo, da se je ves program prestavil na soboto, 29. in nedeljo, 30. septembra po redu kot je bil objavljen v zadnji številki.

Torej: Sah in namizni tenis se prične v soboto, 29. 9. ob 19.30 v Slomškovem in Našem domu v San Justu; odbojke v nedeljo, 30. 9. ob 9 v Moronu, Slomškovem domu in San Justu.

Vsak teden ena

VESELI HRIBCEK

A. M. Slomšek

En hribček bom kupil,
bom trte sadil,
prijatelj povabil,
še sam ga bom pil.

Tam gori za hramom
en trsek stoji,
je z grozjem obložen,
da komaj drži.

Že čriček prepeva,
ne more več spat',
v trgatev veleva,
spet pojdemo brat.

Konjički škreblijo
in vožjo težko,
ker vince peljajo,
ki je močno sladko,

prelepo rumeno,
kot čisto zlato.
Le pijmo pošteno
prezlahotno blago!

„Sovražstvo je treba preganjati“ se je lepo izrazil nek naš sovaščan. In mi tukaj na Ezeizi ga kar pridno. Kot je že znano, smo mi preveč ubogi, tako po številu, kakor tudi sicer, da bi si „pod streho“ spravili svoj dom, pa čeprav še tako skromen. Zato pa tisti prostovoljni sklep, takrat ob slovesu žnidaršica ob odhodu v ZDA kar trdno držimo in se zbiramo vsako prvo soboto v mesecu „Žrtev“ je vsakokrat drugi član naše soseske, ki pripravi vsem drugim okusni prigriček s potrebno mokroto. Tudi kakšen prašiček ali kozliček prideta na vrsto. Otroci slov. tečaja imajo po navadi svoj prigriček v posebni sobi, kjer se po svoje zabavajo.

Pri enem teh naših priljubljenih večerov smo sprejeli za častnega člana in duhovnega vodjo naše skromne skupnosti g. župnika Štefana Novaka, katerega prisotnost na teh večerih je vedno prisrčno pozdravljena in ga imamo kar za svojega, čeprav je župnik v sosednji fari. Trenutno si zdravi revmatizem pri svoji sestri v San Justo. Želimo mu čimprejše okrevanje, in da bo za gotovo prvo soboto v oktobru zopet pri nas, tam na „Camino de las Flores“.

Prav tako lepo povabimo tudi naše drage goste iz San Justa, da zopet pridejo in nam pomagajo s svojimi lepimi glasovi zopet prepevati lepe slovenske pesmi. Povabljen je je tudi naš prijatelj Frank Zele iz Sheltona v ZDA, ki se tako rad oglaš v „Svobodni Sloveniji“. Saj tukaj je bil kakor doma. Naj vzame Jet in prileti naravnost na Ezeizo. Mu bomo pripravili poseben pozdravni večer.

SLOVENC I P O S V E T U

SEVERNA AMERIKA

prefekt v škofovih zavodih, nato pa bil profesor verouka na gimnaziji.

Za d'jake je napisal dobro vzgojno knjigo „Po svetli poti“, znan je postal še bolj s knjigo „Življenje svetnikov“, za katero je opisal več kot polovico svetnikov. Dalje je napisal „Ure češčenja“ ter molitvenik „Jezus dober pastir“. Najobsejnejši njegovi deli sta življenjepis misijonarjev Friderika Barage in Ignacija Knobleharja.

V emigraciji je najprej več let preživel v Argentini, odkoder je odšel v ZDA, da bi kot dober poznavalec življenja in dela svetniškega Barage pomagal zbrati in urediti gradivo, ki je potrebno za Baragovo beatifikacijo. To njegovo delo v zadnjem času precej ovira jubilatova bolezen.

Rev. dr. Jakliču k 70 letnemu življenjskemu jubileju čestitamo ter mu želimo še mnogo uspehov pri njegovem vzvišenem delu.

OBVESTILA

XI. kulturni večer SKA bo v soboto 6. 10. t. l. pri Bullrichu, Sarandi 41, Capital ob 7. Predaval bo g. dr. Vinko Brumen o Slomšku kot izdajatelju šolskih knjig.

Zbirališče narodnih noš je ob 10 dopoldne: za moške in fante v Slomškovi hranilnici (Av. San Martin 263), za žensktvo in otroke pa v Slomškovem domu. Popoldne se zberemo ob pol treh.

Kratek tečaj o temeljih filozofije prireja SKAD v okviru letošnjega delovnega načrta, ki bo pod vodstvom g. dr. Ign. Lenčka. Prvo predavanje bo 6. oktobra ob 19 v prostorih univerze El Salvador, Callao 542. Vabljeni vsi.

Slovenski dom v San Martinu prosi vse zastopnike slovenskih domov, ki so bili naprošeni, da sodelujejo v kontrolni komisiji velike sanmartinske tombole, da pridejo na prostor, kjer se bo tombola vršila, vsaj deset minut pred pričetkom tombole.

Pevci združenih pevskih zborov! Vaja v soboto 29. t. m. ob 20 v Slomškovem domu. Pridite vsi.

de Mayo ter eskadri lovcev in bombnikov vojnega letalstva je bil tako učinkovit, da so se edine skupine colorado začele takoj umikati in predajati. Manjši boji so bili še v Salti, kjer je gral Rauch premagal znanega upornika grala Toranzo Montera.

Povelje za aretacijo gralov Lorie in Labayruja

V soboto po končanih sovražnostih je bil gral Juan Carlos Ongan'a takoj imenovan za glavnega poveljnika vojske, gral Julio Martín Sueldo pa za glavnega ravnatelja orožništva. Poveljstvo Campo de Mayo je neprestano porivalo vojaške enote v notranjosti države, da se morajo s svojimi radijskimi sprejemniki aparati takoj priključiti na oddajno postajo v Campo de Mayo. Objavljeno je bilo tudi povelje za aretacijo gralov Lorie in Labayruja.

Gral Onganija je v govoru čestnikom in vojaštvu naglašal prošnjo Bogu, naj bi bilo to zadnjič, da v vojski prihaja do takih dogodkov zaradi reda, discipline, pravice in zakona.

Odločen nastop predsednika dr. Guida

Predsednik dr. Guido je z odločnimi ukrepi takoj vzpostavil red v sami vladi, da jo usposobi za delo v teh usodnih trenutkih. Sprejel je ostavke tistih ministrov, ki so naglasili, da so nepreklicljive t. j. min. za notranje zadeve, dr. Adrogueta, za zun. zadeve dr. Carrila, za narodno obrambo Lanusa, drž. tajnika za mornarico kontraadmiral Clementa. Vse ostale ministre je potrdil znova na dosed. položajih, prazna mesta pa začasno zasedel s sed. ministri. Tako je min. za gospodarstvo ing. Alsogaray sedaj začasno tudi mi-

nister za notranje zadeve. Za novega drž. tajnika za vojsko je bil imenovan vplivni general Benjam'n Rattenbach, za drž. tajnika za mornarico pa kontraadmiral Carlos Kelung'a. Drž. podtajnik za vojsko je postal gral Julio Alsogaray, brat min. za gospodarstvo. Ostavko je dal tudi drž. tajnik za letalstvo. Njegov naslednik še ni imenovan.

Dr. Guido govori narodu

V nedeljo je imela vlada sejo ter je razpravljala o položaju. Sklep: Finančno ministrstvo bo izdalo pomoč vsem žrtvam vojaških spopadov. Razprava je bila tudi o povračilu povzročene škode. Predsednik dr. Guido je pa v nedeljskem večernem govoru poudarjal upravičenost svojega nastopanja v zadnji vojaški krizi, ko je vodil začasno tudi drž. tajništvo za vojsko, zatem je pa nadaljeval: „Država je dobila strašno lekciijo, ki je napisala novo poglavje zgodovine. Smo na začetku novega izhodišča, ki lahko ustvari soliden temelj za veličino države. Da bi pa to izhodišče bilo stvarno in stabilno, bo vlada s tistimi, ki so odgovorni za zadnje dogodke postopala z razumevanjem, plemenitostjo in pravico ter toleranco. Neizprosna bo pa proti vsakemu novemu takemu dogodku, ki bi ga kdo poskušal. Nihče naj ne poskuša več take avanture v prepričanju, da za to ne bo kaznovan. Če bi se taki žalostni pojavi še skušali ponavljati, bo vlada izpolnila svojo dolžnost.“

Končno je dr. Guido povedal, da je med krizo dal ostavko, da jo je potem umaknil, ko so mu povedali, da so našli rešitev, sedaj pa, ko je prenehalo govoriti orožje, je vlada pripravljena de-

OBVESTILA

Moronska dekleta! Vabljeni ste na sestanek odseka SDO, ki bo na Pristavi v Morónu v soboto 6. oktobra 1962 ob 17.30.

Pevska vaja učencev bo v nedeljo, 30. septembra, ob 13 v Sanatoriju, Castelli 331 (4 kvadre od Slomškovega doma) oz. Necocha 440. Prosimo točne udeležbe.

Vse gospe in gospodične lepo naprošamo, da za Slomškov dan darujejo pecivo in ga dostavijo isti dan v Slomškov dom. Najlepša hvala!

Po končanem programu bo preskrbljeno za dobro postrežbo. Na razpolago bodo okusna mrzla in topla jedila, prav tako bo točilnica imela na zalogi dobra vina in druge pijače.

Vse fante vabimo na

SESTANEK SFZ

v nedeljo, 7. oktobra po mladinski sv. maši v Slov. hiši

Predava univ. prof. g. dr. Ig. Lenček II. vatikanski vesoljni zbor

TA TEDEN PA ŠE ENA

RUDECI SO OBLAKI
Narodna

*Rudeci so oblaki,
kaj nek'pomenijo?
Da vsi ti mladi fantje
v Ameriko gredo.*

*Kedo bo listje grabil,
kedo bo praprot žel?
Kedo bo dekle ljubil,
k' bom v San Martin jaz šel?*

*Jaz sam bom listje grabil,
jaz sam bom praprot žel,
jaz sam bom dekle ljubil,
ko AVTO bom zadel.*

*DE CARLO je ta AVTO,
ga da Slovenski dom.
Saj želel sem si prav to,
zato zadel ga bom.*

Nad 100 krasnih barvnih slik, bodo udeleženci Slomškovega dne lahko občudovali v večernih urah na kraju prireditve. Ne zamudite!

VSI GOVORE SAMO

O SANMARTINSKI VELIKI TOMBOLI
njenih desetih dragocenih dobitkih, zlasti

AVTOMOBILU DE CARLO, ki bi ga radi vsi imeli. Veliko zanimanje pa vzbujajo tudi ostali obitki:

2. televizijski aparat
3. hladilnik „Bled“
4. spalni divan
5. šivalni stroj
6. loščilec
7. gramofon Winco
8. ročni radijski aparat
9. električni brivski aparat
10. sodček vina

KDAJ BO TOMBOLA?

Čez 14 dni, v nedeljo, 7. oktobra popoldne točno ob pol štirih (15.30). Če bo na ta dan deževalo, bo tombola preložena na dan, ki ga bomo še objavili.

KJE BO TOMBOLA?

V bližini Slovenskega doma v San Martinu in sicer v kolegiju očetov avguštincev, ki leži na križišču ulic Libertad in Salguero v San Andresu in je oddaljen pet kvadrov od Slov. doma. V orientacijo naj služi vsakemu cerkev Marijinega Vnebovzetja, ki se drži kolegija. Od Slovenskega doma do kolegija bodo v primernih razdaljah postavljeni slovenski skavti, ki bodo kazali smer.

CELODNEVNA PRIREDITEV

Že takoj po slovenski sv. maši bo Slovenski dom v San Martinu spremljen v „veselja dom“. Po raznih stojnicah bodo na razpolago jedila in pijače in razna presenečenja. Opoldne bo pripravljeno kosilo.

Po tomboli pa bo v domu

PROSTA ZABAVA
pri kateri sodeluje orkester Moulin Rouge.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

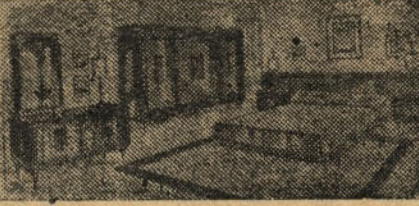
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 688.209

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1962: za Argentino \$ 530.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev

Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires, T. E. 33-7213

ZENINI — NEVESTE!

Kjer stanovanje opremi Rado, veselo je staro in mlado!
LOS ANDES — RADOVAN SOBAN
Blanco Encalada 261 Villa Madero

XVI. REDNI LETNI OBČNI ZBOR DRUŠTVA ZEDINJENA SLOVENIJA V BUENOS AIRESU

sklicuje odbor Društva Zedinjena Slovenija (Društvo Slovencev) na nedeljo, 21. oktobra 1962 ob pol 10 dopoldne v dvorani Slovenske hiše na Ramón Falcón 4158, Capital Federal.

Dnevni red občnega zbora bo naslednji:

1. Overovitev in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročila odbornikov.
3. Razgovor o poročilih odbornikov.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Volitve: odbora, nadzornega odbora, razsodišča.
6. Predlogi.
7. Slučajnosti.

Odbor vljudo vabi vse članice in člane, da se občnega zbora točno in zanesljivo udeležijo. Če ob napovedani uri občnega zbora ne bo zadostne udeležbe članov, bo občni zbor pol ure kasneje ob vsaki udeležbi.

Člani, ki stanujejo zunaj Velikega Buenos Airesa, morejo pooblastiti katerega koli člana Društva Zedinjena Slovenija, da jih na občnem zboru zastopa z vsemi pravicami. To pooblastila velja za vsa glasovanja in za vsa dejanja ter pravice, ki jih imajo člani na občnem zboru.

Brez ozira na stalno bivališče pa morejo v zgornjem smislu pooblastiti tudi člani, ki so zadržani zaradi bolezni ali službe.

Prav tako morejo po pooblastitih biti zastopani na občnem zboru rodbinski člani po svojih poglavarjih (mož lahko zastopa ženo in otroke) ali pa rodbinski poglavarji po svojih rodbinskih članih (sinovi in hčere lahko zastopajo očeta in mater).

Član, ki želi biti zastopan na občnem zboru po pooblaščenju, mora tega pismeno pooblastiti in pismeno pooblastilo poslati pisarni Društva Slovencev najkasneje tri dni pred občnim zborom; v primeru bolezni in službene zadržanosti pa je dovoljeno predložiti pooblastilo pol ure pred občnim zborom društvemu tajniku.

Samostojne predloge je treba poslati Društvu Zedinjena Slovenija vključno do 10. oktobra 1962.

Buenos Aires, dne 21. septembra 1962.

ODBOR DRUŠTVA ZEDINJENA SLOVENIJA

Pred občnim zborom bo ob 9.30 v kapeli slovenske hiše skupna sv. maša za žive in mrtve člane Društva Zedinjena Slovenija.

CONVOCATORIA

La Comisión Directiva de la Sociedad "Eslovenia Unida" en Buenos Aires, Ramón L. Falcón 4158, se coloca en invitar a sus socios a la

DECIMOSEXTA ASAMBLEA GENERAL ORDINARIA
a realizarse el día 21 de Octubre de 1962 a las 10 horas en el Hogar Esloveno, Remón L. Falcón 4158, Capital Federal, para tratar el siguiente

ORDEN DEL DIA

1. Lectura del acta de la decimoquinta Asamblea General Ordinaria;
2. Informes de los miembros de la Comisión Directiva;
3. Discusión de los Informes de los miembros de la Comisión Directiva;
4. Memoria de la Comisión de Control;
5. Elección: de la Comisión Directiva, de la Comisión de Control, del Tribunal de Honor y Disciplinario;
6. Mociones;
7. Varios.

LA COMISION DIRECTIVA DE LA SOCIEDAD "ESLOVENIA UNIDA"

ARBITER

SPLOŠNA PRAVNA PISARNA

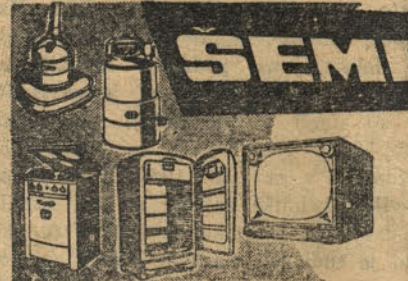
- Upokojnine
- Davčne obveznosti (prostovoljno javljenje)
- Knjigovodstva
- Vsakovrstni juridični problemi, posebno delavski

Vodstvo: F. KNAUS — N. SOTO
Pravni svetovalec: DR. ARIAS
Uradne ure: Vsak dan od 9—12.
Castelli 36, p. 6° "H", Capital (Av. Rivadavia 2600)
T.E.: 45-9963 / 30-7312

SLOV. DOM V CARAPACHAYU
priredi svoj prvi

SPOMLADANSKI PIKNIK
V nedeljo, 14. oktobra ob 16

JAVNI NOTAR
Francisco Raúl Cascante
Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.
Cangallo 1642
T. E. 35-8827 Buenos Aires

SEME BIDOVEC
Av. DE MAYO 2416
RAMOS MEJIA

T V PHILIPS

POZOR MLADINA!
POMLAD PRIHAJA!

SLOVENSKI ORKESTER „DONAU MELODY“
priredi v prostorih „NAŠEGA DOMA“ v San Justu zanimivo in veselo **družabno prireditev**, ki se vrši v soboto, dne 29. septembra ob 20

PROGRAM:

- Sodeluje „CILINDER KLUB“ z 8 točkami
- Zrebanje LEPE KOŠARE z okusno pijačo
- Volitev lepe POMLADANSKE KRALJICNE ter prve in druge princeze (krasne nagrade)
- SRČKI in šaljiva pošta

Med počitkom orkestra glasba iz lepih plošč „Cotillon“

Jedača in pijača ugodno preskrbljena. — V slučaju slabega vremena predstavljeno na soboto, 13. oktobra

Nasvidenje na ta pomladanski večer v Našem domu

IVAN PREGELJ:

Otroci sonca

Učitelj Sivec je vstal ves bolan in ubit. Glavo je vrgel v vodo in vzdihnil krčevito:

„O Jezus, pa tri ure ponavljalnega pouka imam, in prav danes, ko je kolega na dopustu.“

Ob devetih je stopil med glasne, močne in nemirne učence. V glavi mu je šumelo in kljuvalo, v želodcu ga je težilo. Zaprl je okna in kričnil nekajkrat v razred. A razred se ni hotel umiriti. Sivec je začel narekovati nalogo. Zdehalo se mu je, solze so mu silile v oči, strašno se mu je izpahalvalo po tobaču.

„Ne bom prestal,“ je mislil. V razredu je postalo zatočilo in je odprl okno. Učenci so pisali in prepisovali, šumeli in se suvali. V tinto namočena kroglica je šinila iz zadnjih klopi v prve, nato druga, tretja; iz prvih klopi so letele nazaj. Tri, pet, deset črnih pik je vstalo na stenah. Učitelj Sivec ni nič videl; magnil se je bil skozi okno v hlad in zrak.

Tokrat je stopila Koširjeva Slavica na vrt, ki se je dotikal šolskega. Vesele, prespane, sočna kot rožni popek je hodila med gredicami in rožnimi grmi. Tam je bila črešnja ranica. Deklica je stegnila roko po veji, utrgala prvi rdeči sad in ugriznila. Sladki sok ji je oblił otroško črhnke ustnice. Pa je zagledala

učitelja in slišala njegov hripav opomin: „Mir dajte, pravim!“

Slavica se je zasmejala in zašepetala:

„Ali te ima danes, škorenjček, ali te ima!“

Učitelj Sivec je zopet položil svojo glavo med roke in se zagledal v gredico pod seboj. Tolst slinar je lezel dolji ob zdravo zeleni špinači. Učitelju se je zagabilo. Sumkoma je vrgel glavo kvišku.

Tedaj je Slavica zapela:

„Sladko, hep, spa — haa — vaj, ce — hep — lo noč!“

„O Jezus, in to tudi!“ se je zdržnil učitelj in se zavedel ponočne norčije. Zaprl je okno. Tedaj je pozvonilo z vsemi tremi k desetimi maši. Učenec v prvi klopi je dvignil roko:

„Gospod učenik! Jaz pa še nisem bil pri maši.“

„Tako? Pojdi!“

„Jaz tudi še ne, jaz tudi še ne,“ so klicali drugi.

„Kakšen red je to?“ je vzkliknil učitelj in štel. Tretjina učencev je bila vendar že pri zgodnji maši. Pa je učitelj odločil jasno in dostojanstveno:

„Tako se ne pojdemo več. Zdaj vstanite in odidite mirno.“

Pred šolskim poslopjem je srečal župnika in se hinavsko tajil:

„Strašna nemarnost, gospod dekan.

Niti trije niso bili pri maši. Kaj sem hotel!“

Gospod dekan se je hudomušno nasmešnil in vprašal:

„Kaj pa glava? Ali nič ne brni?“

Učitelj je pogledal vstran in se skušal nasmešniti v zadregi.

„Ni sile, gospod dekan, le cigar nisem vaju.“

Zadel je.

Od Koširjevega vrta namreč se je zopet porogala pesem v prijetnem altu, zato pa strupenih besedi:

„Ce — hep — lo noč!“

Učitelj je odšel domov, se zaklenil in vrgel v posteljo. V bladnih sanjah se mu je spovračala slika debelega šlahčiča, ki mu nosi meč droben paž...

III.

Koširjev stric, gospod Feliče, je vstal ob sedmih, se do osmih mudil z britvijo, milom in urejevanjem svoje obleke in svojih redkih las. Tako je bil vaju. Neskončno dobro mu je delo, ko se je ukvarjal z lepoticenjem. Vsi v hiši so se bili privadili njegovemu redu in njegovim posebnostim.

Ob sedmih ga hodi buditi stara Meta, ki je v hiši za tri deklet. Ob osmih pripravijo stricu zajtrk v lopici na spodnjem vrtu. Tja je vaju šestati, utrpati poleti mimogrede bahato rumeno rožo in v zgodnji jeseni belo georgino, pa si jo zatekniti v jopič. Potem sedi v lopi in uživa udobno, premišljeno: gnjat, sirovo maslo, trdo kuhano jajce,

žlico medu, skodelco mlečne kave in pet žemelj. Kadar so črešnje, marelice in zgodnje hruške, mu tekne tudi sadje.

Ko je stric Feliče tako utešil svoj jutranji glad, se je dvignil in stopil z umerjeno stopinjo po gospodarstvu svojega varuha Lovrenca Koširja. Zašel je v perilnico in vprašal mlado, brhko dekle:

„Pa čemu Vam ta ploč?“

Dekle zaz'ja in se zasmije:

„I, no! Perilnik je menda.“

„Da, da,“ prikima stric. „Perilnik. Sonderbar. Ne bi sodil na prvi pogled.“ In se pokloni in krene dalje, skozi hleve, pa se vrne skozi vežo v kuhinjo. Na veliko mizo je postavila Meta troje jermasov in jih natrpala z jedmi za kosce in žanjice.

„Unglaublich,“ se čudi stric, „ne bi verjel, koliko požre tak majhen jermas. Kaj pa žlice?“

Meta odgovori nejevoljno:

„Eh kaj! Bodo pa brez žlic jedli.“

„Brez žlic?“ ostrmi stric in gre. Vso pot se smeši:

„Unerhört! Kako morejo jesti brez žlic!“

Polno bogate rose dehti jutro v krepkih vonjih. V cestnem prahu so vidne sledi kapelj, ki so rosile z akacij na cesto. Tutam je vidna sled kače, ki se je potegnila z brega čez cesto k reki. Gospod Feliče se spust' nizdol po opolzki, ilovnaty stezi. Morda je hodil že stokrat to pot. Vselej mu je nekam

nova, skrivnostno vabeča. Vsa v senci leži ta stran, vse poletje je vlažna. Čudno močni vonji se prelivajo tod, vonji po trpkem lapuhu, bohotni divji melisi in vrbovju. Vmes zarezhe čudno bridki vonj po vlagi in mahovitih skalah, včasih opojni duh moškatega hrošča, včasih presunljivost kačjega vzdaha, belouške, oža in gada. Kakšne misli vzbujajo neki to ozračje v duši strica Fel'ksa? Ali je mož kaj doživel, ali je občutil kakšno srečo kdajkoli tod ob teh vodah? Zakaj so se mu nasmešnila lica in zaživele oči?

„Resnica,“ govori sam s seboj. „V začetku je bila voda. Im Anfang war das Wasser. Stuss. Im Anfang war der Wein. Kje pa kdaj sem le to slišal?“ Položil si je prst na čelo in zastrmel pred se. Težka trudnost mu je napravila obličje staro. Spodnja ustnica pod vdelanimi, tujimi zobmi se mu je povesila in je šepetaj zmedeno živahno:

„Ja ja. Vom Obirsten Matasović sein Carmen. W'e lautet es gleich?“

S kalnimi očmi se je mož zagledal čez reko na drugi breg. Tam je bel prod ves v soncu. Deset mladih peric se je nagnilo nad perilnike in zavihalo rokave do belih ramen; tolčejo s perilom in izjemajo. Zadaj za pericami, od vrbe do vrbe, gre vrv in na vrvi visi perilo, mehko, drago perilo, čipkaste srajce, mehke rjuhe, drobne žepne ručice.

(Dalje prihodnjič)